

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. ההצעה הזאת לפתרון בחינת הבגרות בעברית היא דוגמה, ובה כמה אפשרויות לפתרון השאלות הפתוחות, אך היא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שמעריכי הבחינה יקבלו.
2. בפתרון שלהלן מובאות עיקר הסוגיות שהיו טעונות ליבון, אך יודגש כי בפתרון זה אין תשובות מלאות ומקיפות, המזכות בניקוד מלא. נדגיש כי מטבע הדברים ציון המבחן מורכב גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **ט"ח** (טעות לעולם חוזר) – בהצעת הפתרון עלולות ליפול טעויות, ואין בה כדי לחייב את מעריכי הבחינה לקבל תשובה שגויה.
4. על פי חוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'9ד, נבחנים בבחינת הבגרות מחויבים לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, מס' 11241, חורף תשפ"ג, 2023

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. כותב המאמר טוען כי הנימוסים מסייעים ליצור שוויון בין בני אדם – העצירה בשל המעשה המנומס מאפשרת לנו לראות את האחר, להזכיר לנו שאנחנו באותה הסירה ושנחנו שווים מבחינה אנושית. טענה זו סותרת את התפיסה שרווחה בחברה הישראלית החלוצית. חברה זו ראתה בהתנהגות המנומסת סמל לעולם ישן של מעמדות נוקשים ושל הייררכייה וחוסר שוויון שממנו היא רצתה להשתחרר.
2. א. (1) מחוות הנימוסים צבועות ומלאכותיות. / כללי הנימוס הם צבועים ומלאכותיים.
(2) דעתו של כותב המאמר: ייתכן שמחוות אלה צבועות ומלאכותיות, אך חשיבותן רבה – הן מבטאות הכרה במצבו של הזולת.
- ב. כותבי המאמרים האחרים עשויים להסכים עם דעתו של כותב מאמר 1.
ביסוס ממאמר 2: "המטרה של התנהגות מנומסת היא למנוע פגיעה בזולת". / "הנימוס חיוני במיוחד ביחסים עם זרים והוא מתבטא בצורך לכבד אותם ולא לפגוע בהם". / במסגרת [חברתית רחבה] ייתכנו פגיעות בלתי מכוונות רבות, ושמירה על כללי הנימוס יכולה למנוע אותן". / "אני סבור כי מאחר שהנימוס מבטא התחשבות בזולת, הוא צריך להיות מכוון גם כלפי הקרובים לנו". / "בחי היום-יום יש חשיבות הן לרגשות הן לנימוס".
ביסוס ממאמר 3: "כלי חברתי המקדם את התרבות כולה".

3.

נימוסים	הבעת רגשות	המשותף
	יסוד של התחשבות בזולת	
ההתחשבות בזולת שטחית יותר.	ההתחשבות בזולת עמוקה יותר.	ההבדלים
התגובה לא כנה ולא ספונטנית.	התגובה כנה וספונטנית.	
התגובה מבטאת ערכים שטחיים.	התגובה מבטאת ערכים עמוקים.	

4. א. בני אדם הולכים ונעשים פחות ופחות מנומסים.
ב. II. הוא מסכים עם הקובלנה הידועה, ובה בעת הוא אינו מאשים את הדור הצעיר.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

5. דוגמה לסקירה

הנימוסים הם מחוות וטקסים קטנים, שהתקיימו כבר בתקופות קדומות בהיסטוריה. מאז ומתמיד הייתה מטרתם הבסיסית של הנימוסים להכיר בזולת ולמנוע פגיעה בו (מלצר, 2022 ובן-זאב, 2002).

החזקת הדלת לאדם אחר או מתן אפשרות לנהג להשתלב בתנועה הם דוגמאות לרגעים הקטנים המזכירים לאדם ולזולתו שהם שווים מבחינה אנושית. בכך כללי הנימוס יוצרים למעשה תודעה חיה ונוכחת של שוויון בין בני אדם (מלצר, 2022). בתוך כך, הנימוס חיוני מאוד במפגשים עם אנשים מתרבויות ומרקעים שונים שאינם מכירים אלה את אלה. במפגשים אלה כללי הנימוס מבטאים כבוד לאחר ועשויים למנוע פגיעה בלתי מכוונת בו (בן-זאב, 2002).

עם זה, כללי הנימוס יוצרים התנהגות מלאכותית שאינה כנה, ויש בהם מידה לא מבוטלת של צביעות. הם עשויים להטעות את הזולת, שכן הם אינם מבטאים בהכרח את היחס האמיתי של האדם לזולתו (מלצר, 2022 ובן-זאב, 2002). מלצר (2022) סבור כי בעיני החברה הישראלית המהפכנית והחלוצית הנימוסים נחשבו לריקים מתוכן והיו עדות לעולם של מעמדות נוקשים. לדבריו, בעיני הצברים היו כללי הנימוס מנוגדים לתרבות "הדוגרי" הישירה שביקשו לטפח.

ביבליוגרפיה:

- בן-זאב, א' (נובמבר, 2002), רגשות ונימוס. מקור ראשון. אוחזר מ־ makorrishon.co.il/nrg.
- מלצר, י' (מרץ, 2022). זה שעולה או זה שיורד? אלכסון. אוחזר מ־ alaxon.co.il.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר (חובה) (10 נקודות)

6. ב **ארבעה עשר** / **ארבע עשרה** בספטמבר 2010 פורסמו תוצאות של סקר שבדק את הקשר בין הרגלי הנימוס

של אנשים ובין רמת ההכנסה שלהם בישראל.

הסקר נערך בקרב **תשע מאות תשעים ושתיים** / **תשע מאות תשעים ושניים**

נשים וגברים, והם התבקשו לדווח כיצד הם מתנהגים במצבים שונים. על סמך תשובותיהם ניתן לכל אחד מהם ציון בין 0 ל-4.

הציון הממוצע שלהם היה קרוב ל**שלושה** / **שלוש**.

ממצאי הסקר הראו שככל שאדם מנומס יותר, הכנסתו גבוהה יותר: עלייה של **עשרה** / **עשר** אחוזים בציון הנימוס

ליותר בעלייה בהכנסתו של אותו אדם.

כמו כן, הסקר בדק היכן נתקלים בהתנהגות לא מנומסת, וב**שלוש** / **שלושת** המקומות הראשונים נמצאים מרכזי

קניות, מקומות עבודה ושדות תעופה. שיעור המשיבים שדיווחו על חוסר נימוס במשרדי ממשלה היה גבוה פי **אחת וחצי** /

אחד וחצי בהשוואה לשיעור המשיבים בסקר דומה שנערך בארצות הברית.

נתון נוסף הוא שניו-יורק היא העיר שתושביה הם המנומסים ביותר, ואילו תושבי פריז ולונדון נמצאים רק במקום

ה**חמש עשרה** / **חמישה עשר**.

ואיך אפשר לחנך לנימוסים? תמי לנצוט ליבוביץ, מומחית לנימוסים, פרסמה יותר מ**אחת עשרה** / **אחד עשר**

מאמרים בתחום, ובספרה "סיביליטי" שהתפרסם לפני כ**שבע עשרה** / **שבעה עשר** שנים, היא מונה

תשע / **תשעה** עצות להתנהגות מנומסת כלפי הזולת.

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

מושא	נשוא	נושא	תיאור
לוואי	מסתירה	לוואי	לעיתים
את רגשותינו		התנהגות	
האמיתיים.		מנומסת	

7. א.

ב. • (1) משפט פשוט

(2) משפט איחוי / מאוחד / מחובר

• הקשר הלוגי המשותף הוא קשר של ויתור

• אף על פי שיש תועלת לנימוסים, הם נתפסו ריקים מתוכן. /

לנימוסים יש תועלת, ובכל זאת הם נתפסו ריקים מתוכן.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

8. א. (1) פסוקית לוואי
(2) פסוקית מושא
(3) פסוקית (תיאור) סיבה
(4) פסוקית נשוא
- ב. • משפט (1)
• משפט איחוי / מאוחה / מחובר
• משפט מורכב
• סיבה ותוצאה
• (1) נימוס – נושא
(2) נימוס – לוואי
(3) נימוס – מושא
9. א. • (כמו) כללים לניהול שיחה, אופן האכילה וצורת הלבוש
• לעניינים שוליים
• מושא
- ב. (1) אמור שלום בקידה קלה!
(2) השאר את הנעליים בכניסה לבית!
(3) אל תפגין רגשות בציבור!
(4) (בארוחה) שתה את המרק ישירות מן הקערה!
10. א. • משפט (1) עשויה למנוע
משפט (4) הלכו והתרבו
• במשפט (2) לנעימה – נושא שמני
במשפט (3) מבטאות – נושא פועלי
- ב. • (1) חיונית, אך לא אותנטית
(2) באוטובוס או ברכבת
• (1) לוואי
(2) תיאור
• הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט (1) הוא קשר של ניגוד

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

פסוקית (תיאור) תנאי

11. א. אם נבחן את התועלת | שיש בהתנהגות מנומסת, | פסוקית לוואי | נוכל להבין את תחום הנימוסים כולו.
- ב. • ההסגר: כנראה
• הבעת ספק / חוסר ודאות
- ג. נשוא אוגד
אנן ספק שהשילוב בין רגשות ובין נימוסים אינו פשוט.
- ד. • יש לתת את הדעת על הבעיה הרצינית ש(יש) לנו.
• צריך / חשוב / כדאי / חובה / אפשר / מוטב / רצוי / עלינו

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

12.

הפועל	השורש	הבניין
מוקנית	ק-נ-י/ה	הופעל
הוקיעו	י-ק-ע	הפעיל
הצטיירו	צ-י-ו-ר	התפעל
מאפשרת	א-פ-ש-ר	פיעל
הואץ	א-ו-ץ	הופעל
מורה	י-ר-י/ה	הפעיל
להיטרק	ט-ר-ק	נפעל

13. א.

המילה	השורש	הבניין
מיותרים	י-ת-ר	פועל
התרתה	ת-ר-י/ה	הפעיל
תרה	ת-ו-ר	פעל (קל)

- ב. הפועל הסביל: מצויים, הבניין: פעל (קל)
 הפועל הסביל: מדובר, הבניין: פועל
 הפועל הסביל: נתפסת, הבניין: נפעל

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

14. א. בכל שנה **עולים** לישראל אלפי **עולים** חדשים, **המתמודדים** עם אתגרים רבים, כמו הצורך להכיר כמה שם תואר **מקובלים**. כללי נימוס

ב.

השורש	חלק הדיבור	
נ-ע-ם	שם תואר	הפרחים מפיצים ריח נעים .
נ-ו-ע	פועל	בגלל הערפל כלי הרכב נעים באיטיות.

- ג. (1) הזכוכית **שבירה** – נקבה.

(2)

משמעות המשקל	המשקל	
שם פעולה	קטילה	לקראת הערב צפויה שבירה של השרב.
תכונה/שם תואר	קטיל	הזכוכית שבירה .

15. א. בעולם העסקים נוצרים / נוצרו (י/ו-צ-ר) יחסי קרבה בין לקוחות או משקיעים ממדינות שונות. אולם קרבה זאת עלולה להטעות (ט-ע-י/ה). אם אנשי העסקים אינם מכירים את כללי הנימוס של המדינה שבה מתנהל העסק, במקרה הטוב עלולה להיגרם (ג-ר-ם) אי-נעימות, ובמקרה הרע עלול לפרוץ סכסוך ש יוביל / אוביל (י/ו-ב-ל) לביטול של עסקה. לכן חשוב ללמוד את כללי הנימוס וההתנהגות של המדינה שבה מנהלים את העסקים. להלן כמה עצות לאנשי עסקים: ביפן אל תפטינו (פ-ג-ן) רגשות בציבור, בבריטניה הקפידו להשתעשע (ש-מ-ש) בכמה שיותר מילות נימוס, כמו "תודה" ו"בבקשה", ובצרפת פנו / תפנו (פ-נ-י/ה) אל המארחים באופן רשמי.

- ב. " הקניית (ק-נ-י/ה) נימוסים לילד היא הדרך העיקרית ללמד אותו מה פירושה של התחשבות (ח-ש-ב) בזולת", אומרת חוקרת בתחום ההורות והמשפחה. " התנהגות (נ-ה-ג) מנומסת היא ביטוי לערך כבוד האדם וגילוי הבנה (ב-ו-ן) לצרכים של הזולת. ילד המתנהג בנימוס מבין שלזולת יש זכויות / זכות (ז-כ-י/ה) בדיוק כמו שלו".
יש שלושה סוגי נימוסים שיש ללמד את הילד: נימוסי שולחן – כיצד לנהוג בעת הארוחה, נימוסי שיחה / שיח (ש-י-ח) – כל הגיונים הקשורים ב פנייה (פ-נ-י/ה) אל הזולת, ונימוסים הקשורים ל הופעה (י/ו-פ-ע) החיצונית – קודים של לבוש באירועים שונים. עם זאת חשוב לתת לילד גם מקום ל ביטוי (ב-ט-א) אישי ולפיתוח זהות עצמית.

משרד החינוך

פתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, חורף תשפ"ג, מס' 11241

16. א. (1) כינוי

(2) • הנדסה

• מחיקה

(3) מציאה

ב. (1) • רכבת – שורש ומשקל

• רכבל – הלחם בסיסים

• כרמלית – בסיס וצורך סופי

(2) • רכבת – מטוס

• רכבל – קטנוע

• כרמלית – חללית